

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena p.m. je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Zaradi praznika tiskali smo „D. N.“ 28. jul. z datumom 1. jul.

Gospodarske stvari.

Požlahtnitev zelenečih ameriških trt.

(Spisal R. Dolenc.)

Dandanes so sploh vsi vinarski strokovnjaki prepričani, da ni mogoče našega vinarstva drugače oteti trtni uši, nego če zasadimo vinograde iz nova s takimi vrstami ameriških trt, kakeršnih ne more uničiti ter jih požlahtnimo s cepiči naših domačih vrst. Da bi se na Kranjskem to kar hitreje mogoče zgodilo, naročil je bil slavni deželni odbor pisatelju teh vrstic, da je spisal lani čisto kratek nauk o tem, kako zasajati vinograde z ameriškiimi trtami, da jih trtna uš ne more uničiti. Malo kajžico z mnogimi slikami je slavni deželni odbor razdelil v več tisoč iztisih po deželi. Pisatelj je pozvedoval potem ob raznih prilikah in po raznih krajih dolenjskih, kako sodijo vinarji o novem nanku, ali jim ugaja ali ne, ali se ga bodo prijeli ali ne. Skorej povsod so mu odgovarjali, da naš preprosti

vinar tega nauka skorej ne more zvrševati in da se ga najbrže ne bode poprijel. Najbolj se izpodtikajo nekateri ob njem, ker bi ne smeli v bodoče vsajenih ter požlahtnjenih trt nikakor več grobati. No grobanje je pa na Dolenjskem — in ne manj na sosednem Štajerskem — ravno najnavadnejše, reči smemo celo, tudi najvažnejše delo v običajnem vinogradarstvu. Grobajoč zasajajo nove vinograde, kajti nihče ne zasadi na Dolenjskem novega vinograde takoj ob pričetku tako na gosto s trtami, kakeršnega si želi za bodoče, ampak navadno vsadi komaj 20 odstotkov vseh bodočih trt, in z mnogoletnim grobanjem zgoste se šele tako, da postane vinograd zadosti gost. Z grobanjem nadomeščajo po Dolenjskem tudi gnojitev, kajti ako kaka trta v rašči ter rodovitnosti opeša, pogrobajo jo in tako prisilijo, da se pomladi ter pomlajena zopet nekoliko let rodi.

Da bi z grobanjem nadomeščali posamezne zastale ali izmrle trte, ali da bi celo nadomeščali napačne, nepravovrstne ali pa nerodovite (oprhle), to je na Dolenjskem še jako izjemno delo.

Podlistek.

Slavnost razvitja zastave dol „Sokola“

dné 8., 9. in 10. junija.

(Konec)

Dospévši ves slavnostni spreved na glavni trg, kjer je bilo uže obilo ljudstva zbranega, se je postavil v čveterokot pred mestno hišo, kjer je bil altar, na katerem je preč. g. kanonik Hočevar sv. mašo služil. Med obilico smo videli jako odlično gospodo na sedežih za njo pripravljenih; na posebnem prostoru pa je sedela namestnica kumice, nadepolna hčerka njena. Med mašo je svirala naša mestna godba. Precej po sv. opraviu je zapel krepak zbor Jenkovo „Molitev“ izborno. Za tem je imel gosp. dr. K. Slanc primeren slavnostni govor, za njim je tudi nekaj besedi spregovorila namestnica, ljubka hčerka njegova, ter pripela na zastavo krasen in dragocen trak z napisom: „Dolenjskemu Sokolu“, kumica Ana Slančeva 1889. Na to se je vršilo običajno zabijanje žeblicev po tej vrsti: kumica, g. okrajni glavar Ekel, g. dr. A. Poznik, gospod. Rohr-

manova v imenu gospic, staroste karlovskega in ljubljanskega „Sokola“, podpredednik „Slavca“, predsednik ljubljanskih kolesarjev, predsednika tuk. čitalnice in pevskega društva, načelniki požarnih bramb: novomeške, črnomeljske, žužemberške, trebanjske in mirnapeške, naposled starosta Rozina v imenu „Dol. Sokola“. Novomeške gospice, na čelu jim gospdč. Rohrmannova, so pa nakitile zastavo našega „Sokola“ s krasnim trakom napisanim: Novomeške Slovenke „Dolenjskemu Sokolu“. Potem je zastavonoša dvignil zastavo in zbor mogočno zapel Försterjevo „Sokolsko“; občinstvo pa je z burnim „živijo“ in „slava“-klici pozdravljalo razvito zastavo. Po vsem tem pričel se je spreved pomikati proti Kandiji, ter mej potom navdušeno pozdravljaj kumico gospo Slančevu. V Kandiji se je razvrstil spreved tako, da so bila vsa „Sokolska društva“ precej za godbo, prvi seveda domači „Sokol“ in v tem redu vršil se je pravi slavnostni spreved in difilé pred gospo kumico in slavnostnimi gosti pred mestno hišo, na kar je bil odhod v čitalnico in odstop.

Novo priporočano vinogradarstvo je preprostem dolenjskemu vinarju tudi prenatanko, tako rekoč premalenkostno. In tako je skoraj res za gotovo pričakovati, da se ga ne boče poprijel, ker je dozdanjega kaj površnega, recimo kar naravnost, najprimitivnejšega vinogradarstva, osobito grobanja, dosti preveč vajen, večinoma pa tudi še dosti premalo inteligenten, da bi se take nove reči hotel lotiti. Ker je pa dolenjsko vinogradarstvo vendar tako velicega narodno-gospodarskega pomena in ker bi utegnulo v bodoče vsled napredovanja, in bodi si še tako počasnega, še veliko pomenljivejše postati; nikakor ne smemo dolenjskega preprostega vinarja samemu sebi prepustiti, ampak pomagati mu moramo. In pomagati mu utegnemo, če se okoristimo njegove dozdanje stare navade, priljubljenega mu grobanja. Podajmo mu nauk, kako zasajati vinograde z ameriškimi trtami, da jih uš ne more uničiti, pa pridržimo vsaj nekoliko grobanje: in gotovo se boče prej poprijel novosti, ker jo boče veliko laglje razumel in torej tudi veliko laže izvrševal. Ako bi imeli na Dolenjskem dalmatinsko ali pa vsaj vipavsko podnebje, onda bi bila stvar pač lahka. Razširile bi se naglo take ameriške trte, katere so popolnoma proti trtni uši stanovitne ter tudi nepožlahtnjene rodevajo dobro, nesmrđljivo grozdje, in vseh težav bi bilo konec. Dolenjci bi take trte po starem načinu zasajali, grobali in tako dalje. Toda dolenjsko podnebje je dosti premrzlo za take trte. Njim bi grozdje ne dozorelo nikdar razen tako zvane jorkmadejre, katera pa rodeva kaj majhne grozdičke, in vino je jako neprijetno dišeče, bolje rečeno, smrdljivo.

Ob eni popoldan je bil banket v čitalničnih prostorih, izmed katerih se je najbolj odlikovala dvorana in bile so nam, za naše razmere prostorne sobane ta dan le pretesne. Vdeležilo se je banketa nad 150 oseb. Med obedom je izvrstno svirala naša godba; posebno pa se je odlikoval „Slavčev“ zbor s svojim v istini izbornim šolanim petjem.

Da je bilo obilo napitnic se umeje ob sebi. Prva je veljala Nj. Vel. cesarju po starosti Rozini, druga vsem slavnostnim gostom po županu dr. Pozniku, tretja nežnemu spolu posebno blagi kumici po g. Sakserju; dalje so napivali: g. prof. Vambergar, starosta karlovskega „Sokola“, g. Iv. Hribar, starosta ljubljanskega „Sokola“, g. Jenič in več drugih gospodov. — Došlo je tudi nad 40 telegramov iz raznih pokrajin namreč: Kranjske, Koroške, Štajerske, Primorske, Hrvatske, Češke in Moravske, katere je prečital g. Rozina. Tako je hitro potekel čas in misliti je bilo treba na odhod v Žunhovo hosto.

Okoli pol 5. ure pa se je slavnostni sprevod zopet razvrstil z godbo na čelu, ter korakal proti Žabji vasi v Žunhovo hosto. Gotovo že ni bilo

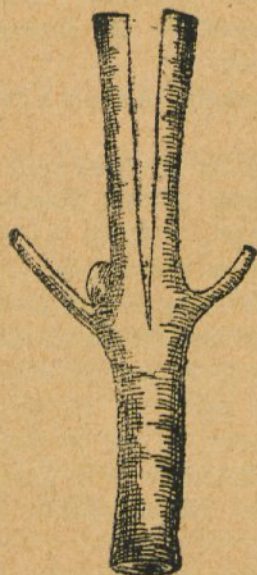
Zato ne preostaja Dolenjcem, kateri se čisto novega nauka ne morejo poprijeti, drugo, nego da se poprimejo tega le nasveta. Zasade naj vinograde z ameriškimi trtami, katere so proti uši popolnoma stanovitne, torej najboljše z riparijo —, ako tudi nič ne rode. Zasade naj jih pa dobro, to je ne površno, v celo plitvo prekopano zemljo, in ako le mogoče, z gnojem, da hitreje dorastejo. Zasade naj jih tudi takoj tako gosto, da boče vsaj četrtina vseh bodočih trt tokoj zasajena. Čez dve ali tri leta, kadar trte dovolj dorastejo, to je, kadar poženejo štiri ali še več krepkih mladik, požlahtne naj jih s tako zvano poletajo ali zeleno požlahtnitvijo in požlahtnjene pogrobajo. Poletnja ali zelena požlahtnitev je pa dvojna. Prva je tako zvana ogrska, imenuje se pa zato tako, ker je po mnogih krajih na Ogrskem pri popolnoma preprostih vinarjih (kmetih) uže od nekdanj v rabi. Ogrsi so namreč požlahtnjevali nerodovite ali slabo rodovite trte že sam Bog ve koliko let, predno se je pričela trtna uš, po tem načinu, in požlahtnjene potem grobali, da so iz enega debela tri, štiri ali še več dobrih dobivali. Kar je preprostem ogrskemu vinarju mogoče, storil boče lahko pač tudi naš dolenjski preprosti vinar. Zato poglejmo, kako je to ogrsko požlahtnjevanje. Okoli binkošti, kadar trtni poganjki toliko dorastejo, da niso več čisto zelnati, skrajšaj jih do polovice. Vsak skrajšani poganjek razkolji potem tako, da seže razkol do polovice prve bunčice, na kateri je oko, torej tako, kakor kaže to podoba št. 1.

Cepič pripravi pa tako, kakor kaže to podoba št. 2, namreč iz bunčice naredi topasto zagozdico.

dolgo časa v tej hosti tako velike množica ljudi in tako mnogovrstne zabave, kakor ta dan. Vrli Sokoli so izvrstno in spretno telovadili in se skazovali se svojimi težkimi-vratolomnimi vajami posebno na drogu. Omeniti nam je tudi ljubljanskih „Sokolov“, kateri so v istini pravi mojstri v telovadbi, tudi Karlovčani so dobro telovadili, pa tudi naši, še mladi v telovadbi, so se dobro skazovali. Ljudstvo jih je zvesto zasiedovalo v vežbanji in burno odobravalo vsacega posebej. Na drugej strani peli so izurjeni „Slavci“ lepe slovenske in hrvatske pesmi, na eni strani je zopet svirala naša godba. Omeniti nam je bazar, v katerem so ponujale naše krasotice gg. Devova, Rudeževa in Bučarjeve v pravi narodni noši s havbami različne stvari v prodajo. Tudi streljanja ni manjkalo; kajti odmeval je pok možnarjev kakor v kaki mali bitki. Za okrepčanje so skrbeli razni krčmarji z dobrim pivom in „cvičkom“, pa tudi izvrstna jedila so bila občinstvu na razpolaganje. Z jedno besedo smemo reči, da je bila to narodna veselica v pravem pomenu, in le prehitro je čas potekel, da smo se morali vrniti v mesto.

Ako jo naposled zatakneš v razkol ter s kakim vezivom (bombažem, liko) tako povežeš, kakor kaže to podoba št. 3, pa je požlahtnitev gotova. Izponaša se ta način prav rad, ter trta požene že prvo leto 30 do 40cm dolge mladike.

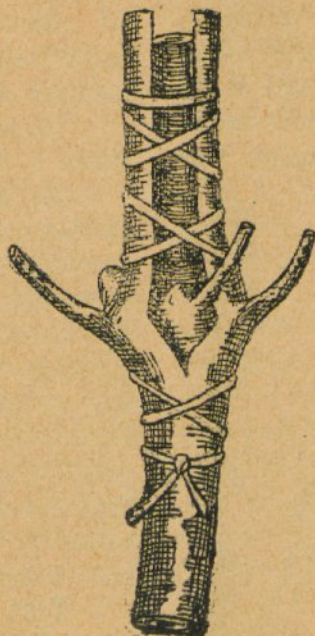
Takoj prvo leto pogrobaš lahko požlahtnjene trte na jesen, tako da dá vsak cepič po eno trto. Paziti pa moraš dobro, da ne prida cepič pod zemljo, ker sicer se ukoreníči, in trtna uš ga lahko, ako ne ravno ugonobi, pa vsaj močno oslabi.

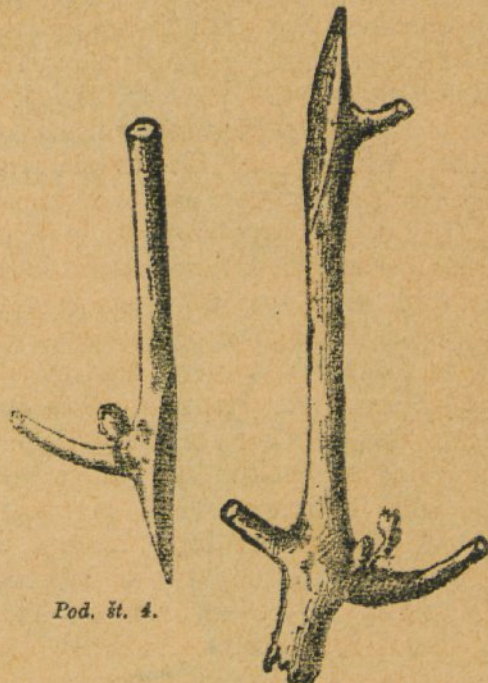
Pod. št. 1.

Pod. št. 2.

Pod. št. 3.

Pod. št. 4.

Pod. št. 5.

Druga poletnja ali zelena požlahtnitev je tako zvana kopulacija g. Hermana Goethe-ja. Na ta način je požlahtnjavati meseca maja, in sicer tako le. Cepič prereži, kar le mogoče na pošev, skozi eno bunčico (podoba št. 4). Takisto na pošev prereži tudi skozi eno bunčico poganjek ameriške trte (podoba št. 5), kateri pa mora tako debel biti, ka-

kor cepič. Oba dela zloži skupaj ter ju z vezivom prav močno poveži. Da požlahtnitvi ne škodi solnčni pripek, dobro je okoli nje eno trtno list oviti ter ga povezati (glej podobo št. 6). Podoba št. 7. kaže štiri tedne staro požlahtnitev. Ta požlahtnitev je odločno še laža mimo prve in izponese se tudi tako rada, da med 100 požlahtnit-

Okoli 9. ure zvečer pa se je napolnila naša čitalnica do dobrega in tu smo videli cvet naše Dolenjske in obilo ptuje gospode. Novomeški možki in ženski zbor sta se pokazala ta večer v pravi luči ter dokazal občinstvu, da je v istini kós svojemu poklicu kot pevski zbor. Nato pa so se mladi ljudje vrtili, da jih je bilo veselje gledati.

Binkoštni pondeljek pa so se zbirali vsi gostje in drugi na hladnem vrtu Tučkove gostilne, odkoder je bil o polu 11. uri pohod na sadjarsko in vinorejsko šolo. Prijazni vodja g. Dolenc sprejel nas je radostnega srca in nam skazal najpreje praktično vrejeno šolo v vseh prostorih, potem pa vzgledno obdelani vrt in polje, v istini smemo reči vzgledno, kdor je poznal to posestvo pred nekaj časom. Postregel je tudi dobrodušni vodja naše goste z izvrstnim domačim „cvičkom“, na kar so se mu vsi zahvalili.

Okoli 2. ure popoldne pa so se pričeli gostje poslavljati od našega mesta ter se peljali proti Toplicam v izvršenje zadnje točke našega sporeda. Nad 50 voz se je nas peljalo iz mesta v Toplice.

Toplicam bližajoč se, so nas uže pozdravljali topiči, v kraju samem pa nas je pričakovala tamošnja požarna bramba in obilo občinstva; vse došle je pozdravil z lepimi besedami g. Kulavica. Prostor pred toplicami bil je spremenjen v popolen park; kajti ves je bil zasajen s samimi smrekami in pod njimi obilo miz in klopi, kjer smo se radostno zabavali zadnje ure z našimi gosti, mej sviranjem novomeške godbe in petjem „Slavca“ in „Dol. pevskega društva“. Prehitro pa je potekel čas, in morali smo se ločiti od karlovskega „Sokola“, kar je bilo ganljivo; kmalu za njimi pa so morali odriniti ljubljanski „Sokoli“, od katerih je bil nam poslov zelo težaven. V mraku pa smo se i mi drugi poslovili od prijaznih bivalcev Toplice, in od g. zdravnika Kulavica ter smo dospeli dobre volje v mesto.

Tako so nam minoli lepi binkoštni prazniki brez dežja in v popolno izglednem redu, na kar smemo pač ponosni biti. Minola nam je slavnost kakor sen, a vendar ostala nam bode v vednem in prijetnem spominu in isto tako tudi vsem vdeležencem. Na zdar!

vami se jih komaj 20 ne prime. Tako trdi vsaj g. Herman Goethe sam, kateri je ta način baje izumil, uporabljal ter priporočal. Požlahtnjene trte je pogrobati takoj na jesen. Več nego enkrat seveda ni smeti trt pogrobati. Ako se Dolenjci tudi te saditve in požlahtnitve ame-

Pod. št. 6.

Pod. št. 7.

riških trt ne bodo poprijeli, potem jim pač ni mogoče pomagati.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Volitve v deželne zборе so duhove zopet nekoliko razburile. Na Kranjskem se je po nekaterih okrajih oglasilo več kandidatov, kakor je sedežev oddati. To je dalo povod nekateremu prepiru, ki bode trpel, dokler volitve ne minejo, t. j. na Kranjskem do 4. in 8. julija.

Novoizvoljeni naj se držé zvesto starega gesla: vse za vero, dom, cesarja — zlasti pa naj se za vero trudijo, da pridobé slovenskemu jeziku postavnih pravic še povsod, kjer jih nima. Da pa je slovenščina pri mnogih uradih in šolah na Kranjskem in v družbenem življenju še velika sirota, tega menda ni treba dokazovat.

Dolenjci pač pa zdaj najbolje storimo, ako volimo poslance, katere nam nasvetuje narodni volilni odbor v Ljubljani, in ti so:

Za okraj Novo mesto, Kostanjevica, Krško: Viljem Pfeifer dosedajni poslanec.

Za okraj Trebnje, Zatičina, Žužemborg, Mokronog, Litija, Rače: Luka Svetec in dr. Franc Papež dosedajna poslanca, pa Ignacij Žitnik vrednik Slovencev v Ljubljani.

Za okraj Kočevje, Lašče in Ribnica: Primož Pakiž dosedanji poslanec. — Za družega poslance se odbor še ni odločil.

Za okraj Metliko in Črnomelj: Anton Aleš, dekan v Semiču.

Na Goriškem in Istriji so že bile volitve za deželni zbor. Na Goriškem so bili Slovenci postavili 10 svojih kandidatov, v Istriji pa 8, ki so bili izvoljeni. V goriškem zboru sedi torej skoro enako veliko število Slovencev in Italijanov, tako, da ne morejo zadnji prvim nič škodovati, ako so naši oprezni. V Istriji so pa že zopet Slovani krepkeje zastopani, kakor so bili prej, (imeli so prej samo 6 poslancev) in to je prav, kajti Slovanov, Hrvatov in Slovencev je v Istriji veliko več, kakor Italijanov. Naše ljudstvo je tudi Avstriji zvestejše.

Trst dobi menda novega cesarskega namestnika. Želeti je takega, ki bi dobro stopil na prste tistim Italijanom, katiri preko morja v tuje kraljestvo škilije — in zvestim Avstrijanom preté z bombami!

V fabriškem mestu Štajer v Gornji Avstriji so se bili uprli nekateri delavci, ravno tako kakor v nekaterih krajih na Češkem blizo glavnega mesta.

Rusi ali Rusini v Galiciji, kjer jih je več kakor Poljakov, gibljejo se in oglašajo pri sedanjih volitvah v deželni zbor, da bi si kaj več poslancev in več veljave priborili, in da bi jim manj ljudstva broječi Poljaki brezobzirno ne zapovedovali.

Kaj je novega po širokem svetu?

Da se sv. Očetu papežu povrne popolna prostost, za to se oglašá vedno več najveljavnejših mož z vseh delov sveta. Prej ali slej bode morala Italija Rim dati pravemu posestniku — papežu.

Nemčija se boji, da ne bi se Rusija začela oboroževati. Taka je tudi pri drugih državah, — nobena nobenej ne zaupa — zato pa tičimo oboroženi do ušes — in delamo dolgove, da nam bodo vzrasli čez glavo.

Rumunija se je izrazila, da ne bode z nobeno stranko potegnula, ako pride do boja med Avstrijo in Rusijo. Ta mogočna država se je baje tudi Italiji zamerila.

Francozi si hočejo svoje vojne ladije dobro pripraviti; za to je vojni minister od zbornice veliko svoto terjal.

V Srbiji nekako čudno vre; Avstrija mora biti zato kaj oprezna, ker je sosednja država. 27. junija so postavili Srbi spomenik enim junakom, ki so pred 500 leti pali v bitki na Kosovem Polju. V tej nesrečni bitki so zgubili Srbi svojo prostost, ter se prišli pod turško oblast, katere so se rešili še le v sedanjem stoletju. 28. t. m. je bil pa kronan mladi kralj Aleksander.

Piše se nam:

Iz Št. Jerneja. — Lepi binkoštni prazniki vabijo vsakega človeka, bodi si mestjan ali deželan, v krasno naravo. — Na polji in v vinogradih, koder še ni trtna uš svojega pogubonosnega dela pričela, kaže izvrstno. Veličastno je videti žitna polja, ki v svoji naj lepši krasoti stojé. — Vse mlado in staro se raduje, ter občuduje božji čudež! — Zaradi tega se pa tudi v tem lepem času zbirajo društva ter vabijo k raznim slavnostim.

Videli smo, kako so biciklisti ponosno drdrali skozi Št. Jernej k slavnosti o priliki razvitja društvene zastave, katero je obhajal „dolenjski Sokol“ z sodelovanjem „dolenjskega pevskega društva“ v Novem Mestu. Pozdravili smo jih z živio in dobro došli! —

Zares krasna je kranjska dežela. Koliko tujcev potuje po njej, bodisi po Gorenjskem, Notranjskem ali Dolenjskem, da gledajo in občudujejo nje kras in lepoto.

Tudi sem je prišel iz univerze Graške gosp. dr. J. Frischauf, ter šel na hrib Gorjance, ter ogledoval cerkev sv. Nikolaja, podertino cerkve sv. Jere, krvavi kamen, iz katerih krajev je zelo lep razgled v lepo in krasno okolico.

Podal se je po hribu naprej na Tržišče k Uskokom, po daljšem razgledovanju v Karlovec, v Zagreb in tako zopet v Gradec nazaj, da bo o priliki popisal v časniku „Alpen-Verein“ vse te reči, ki jih je tukaj videl in zanimivosti, katere je slišal. Obljubil je, da bo še prišel, in tudi še druge prigovoril kot „Sommerfrischler-je“ v te krasne kraje iti, da se bodo nad lepoto radovali. Misli tudi poslati fotografa, ki bo sem ter tje fotografiral kateri kraj v naši okolici, katera se mu je izvrstno dopala.

Bog ga živi, in mu daj še katerikrat prav veselih ur med nami Slovenci preživeti. J. S.

Iz Towera v Ameriki nam poroča neki dopisnik, da se dolenjske dekleta, ki pridejo v Ameriko, nič kaj lepo ne vedejo, češ, da jim je malo mar za delo, pač pa veliko za gosposko obleko, ljubkovanje in druge nespameti. Upamo, da je gospod dopisnik to videl le pri nekaterih — ne pa pri večjem številu; kajti za nas Slovence bi bilo to kaj grdo, ako bi nam naše ženstvo na tujem delalo sramoto. Prepričani smo dalje, da

bodo naše dekleta srečo našle prej doma, kakor pa uno stran širokega morja, če imajo le pridno roko pa pošteno srcé — lenuhom pa tudi v Ameriki ne leté pečeni piciki v usta.

VALENTINU VODNIKU.

Raznesla se je uže po vsem Slovenskem novica, da se bode v beli Ljubljani 29. in 30. junija praznovala slavnosti odkritja Vodnikovega spomenika.

Kdor zna, kaj pomeni ime Vodnik, ta razumel bode tudi, zakaj se vse tako veselim srcem pripravljaja na to slavnost.

Vodnik je prvi naš slovenski pesnik, kateri je z svojimi milodonečimi pesni budil mej svojim ljudstvom ideje narodnosti. Pred njim spavala je naša materinščina, in tujec jo je preziral, domači olikanci se pa za njo dosti brigali niso. Toda ko je Vodnik nastopil, spremenilo se je mnogo, on kazal je z svojimi pesmi, kako milodoneče glasove ima naš jezik, in s tem navdušil še mnogo družih mož, kateri so potem posvetili svoje moči prospehu slovenskega naroda.

In tako danilo se je na našem obzoru vedno bolj in bolj, in če bodemo posnemali tega našega probuditelja, zasijali bodo gotovo narodu lepši dnovi.

Vodnik bil je tudi ustanovitelj prvega časopisa „Ljubljanske Novice“, koja so različne nauke podajale dragemu narodu.

Blagodejno bilo je tudi njegovo delovanje kot duhovnik in učitelj, v obeh strokih pridobil si je nevenljivih zaslug.

Temu velezaslužnemu možu odkrili bodo tedaj v kratkem krasni spomenik.

Gotovo se tega vsi Slovenci ponosnim srcem radujejo, i tudi naša narodna Dolenjska kliče slavnemu pesniku, izvrstnemu učitelju in duhovniku: Večna Slava!

Domače vesti.

(K sv. Duhu) nad Krškimi pride za administratorja č. g. Ogrin, do zdaj kaplan v Ribnici.

(V Šempetru pri Novem mestu) so bili pri volitvi občinskega starešinstva 24. junija izvoljeni: županom Franc Bojanc iz Šempetra. Občinskim svetovalcem: Janez Selak iz Griča, Janez Vidmar iz Dobovga, Anton Muhič iz Brezovce in Anton Berus iz Zdinevasi.

(V Št. Jerneju) 23. jun. popoldne predaval je v šoli tajnik ljublj. kmet. družbe gosp. Gustav Pirc, popotni kmetijski učitelj, mnogobrojnej množici raznih stanov, največ kmetovalcev

„o koristi in namenu konjskih dirk“, ki bo letos meseca septemb. v Št. Jerneji. Tako mikavno je govoril, da so ga vsi zelo pazljivo poslušali. Zna pa predavati in vneti poslušalce za reč tako, da ga mora vsaki rad poslušati. Hvala in slava mu!

(Posojilnica v Črnomlji) je do zdaj plačevala od hranilnih vlog 5½% obresti, a jih znižala s 1. julijem na 5%.

(† Umrli) je 27. junija občespoštovani gospod dr. Josip Rosina, odvetnik in posestnik gradiča Zidanmostek pri Novem Mestu v 80. letu dōbe svoje. Pokojni rodil se je Podgabrom, izšolal v Novem mestu, visoke šole pa je obiskoval v Gradci. Po končanih studijah šel je v Rakovnik, kjer je bil odgojitelj umrlega grofa Barbo. Nadalje je služboval pri finančni prokuraturi v Ljubljani in v Celovcu. — Ko so bila razpisana dva odvetniška prostora v Novem mestu, prišel je rajni tu sem in nedavno v Ljubljani umrl dr. Zupančič. Leta 1848 je vredoval politični list „Slovenija“, in leta 1867. bil je prvi predsednik čitalnice Novomeške. R. I. P.

(Karmelitski samostan), ki ga je na Selih pod Ljubljano priredila gospica Bernardova, je knezoškof dr. Misija blagoslovil. Samostan prirejen je za 14 redovnic, a za zdaj bode jih le osem. To je jako oster red. Enak samostan bode otvoren tudi v Mayerlingu, gradu nesrečnega cesarjeviča Rudolfa.

(Risarije tukajšnjih gimnazijcev) bodo razstavljene v H. nadstropji gimnazije v risalnici v soboto 13. julija popoldne in 14. julija celi dan. Vstop je vsacemu prost.

(Veliko tehtnico) za vozove napravila bo novomeška občina pred mestno hišo. To je pač že davnej živa potreba bila.

(Mestno kopališče) je tudi letos lepo prirejeno, in za šetanje v hladni senci kaj pripravno. Za kopanje se je cena zdatno znižala za one, kateri 20 vstopnic skupaj kupijo.

(Iz Vinice) zvemo, da je nekdanji imeniten grad Fridau kupil Miko Kalič za — 600 gld.

(Naliv in toča) v mokronoški okolici, posebno v Laknecu 2. junija ob 1. uri popoldan naredila sta na stotine škode.

(Toča) je potolkla okoli Trebelnega.

(Utonil) je na sv. Rešnjega Telesa dan v Krškem vojak, ki je znal sicer dobro plavati, pa se je bil podal predaleč sredi Save, ki ga je odnesla. Tovariši so ga poskušali rešiti, pa se jim ni posrečilo. Doma je bil iz Celovca. — 14. jun. je pa utonil štirinajstletni Jure Panijan v nekem kalu blizo Hrasta pri Suhoru na Belokranjskem.

(Strela) je ubila 21. junija ob 7. uri zjutraj štirinajstletnega Jurija Medoša iz Kovačjega Grada na Belokranjskem, ko je pasel.

(Iz poročila banke „Slavije“ za leto 1888) katerega smo kratko že omenjali — posnemamo téle številke: Vseh členov štela je banka 205.090, ki so imeli zavarovan kapital 195.669.783 gold. 64 kr. in so zato uplašali 1.508.637 gl. 74 kr. zavarovalnine ter 70.848 gl. 54 kr. pristojbin. Rezervni in poroštveni fondi narastli so na 6.773.435 gl. 88 kr. in so, kakor je razvidno iz pregledno sestavljenega izkaza, naloženi vseskozi varno in v urednostnih papirjih, v posojilih na zemljišča in v posojilih na lastne police. Čistega dobička imela je banka 98.884 gl. 52 kr., od katerega se bode 24.485 gl. 68 kr. razdelilo členom odd. I. in II., ostalo pa dodalo rezervnim in poroštvenim fondom. Uradniški pokojninski fond narastel je na 155.610 gld. 30 kr., dosegel je tedaj številko, s kakoršno se zamore izkazati redkokatera zavarovalnica. Uradniki „Slavije“ zamorejo zatorej zaupno gledati v bodočnost. Kar se tiče bilancije banke „Slavije“, moramo priznati, da je sestavljena jako pregledno in lahko umevno. Človeku, ki jo pregleda, leži jasno pred očmi vse denarno gospodarstvo zavoda, inventarja organizacijskih stroškov, tiskovin in akvizicijskih predplačil — kar vse navaja večina zavarovalnic mej aktivi — ne nahajamo v bilanciji banke „Slavije“; dokaz da je njena uprava vseskozi previdna in poštena. Letos preteklo je dvajset let, odkar so češki rodoljubi ustanovili banko „Slavijo“. V teh dvajsetih letih izplačala je svojim članom 14.225.165 gld. 22 kr. — Te številke menimo, govoré dovolj jasno.

Razne vesti.

* (Vino po nizki ceni) ni samo pri nas, ampak tudi drugod. Iz Knina v Dalmaciji se nam poroča, da je ondi vino po 6 do 14 kr. liter.

* (Vprežni živini rane ozdraviti): Pokladaj na ogoljene in otisnjene rane večkrat na dan v svinjskem žolču namočene cunjje; stareji je žolč, prej bo rana zaceljena. Če konja komat odrgne, tudi to koristi, kakor sem zgoraj rekel. Ta žolč oskrbi takrat, kadar prešiče kolješ.

* (Hitrica [driska] konj in goved.) Vzem ½ do ¾ bokala čaja iz kamilične ali praprove mete, v tem razpusti ⅛ lota svinčenega sladkorja in to daj v treh obrokih; ali pa vzemi zmetega encijana, pelina, vsacega po 4 lote in ½ lota svinčenega sladkorja, z moko in vodo narejeno daj vse v enem dnevu.

* (Hitrica sesajočih telet.) Vzem 5—10 gramov, ½ do 1 lot krede in z enim rumenjacom zmešaj, ali nekuhana jajca z lupino vred. Hitrica odstavljenih telet: ½ leta rabarbarove korenine, ½ lota cimeta in 2 lota krede zmešaj s 3 rumenjaki, ter daj od tega lizati 3 krat na dan. Juha iz prežgane moke je tudi dobra.

* (Hitrica pri ovcah.) Vzem aloë (lopaticke) in zmetega galuna, vsacega ½ lota, očiščenega potašeljna ½ funta in pol bokala močnega žganja. Daj 3 krat na dan z eno žlico kamiličnega čaja.

* (Hitrica mladih prešičev.) 6 do 10 kapljic makevčeve tinkture zmešaj z belakom enega jajca, dalej malo vode ter da 3 do 4krat na dan.

* (Papirni vek.) Po poročilih finančnega ministerstva se je lani v deželah zastopanih v državnem zboru razpečalo 135,762.434 izvodov časopisov, za 7 milijonov več nego predlanskim. Na Dunaji se je izdalo 77 milijonov izvodov. Kalendrov se je prodalo 1,720.187 izvodov, torej za 199.401 izvodov več nego predlanskim. Dandanes se nahaja po vesoljnem svetu 3965 papirnic, katere izdelajo iz cunj, slame ali lesa vsako leto 952 milijonov kilogramov papirja. Polovico tega papirja, namreč 476 mil. kg., porabi se po tiskarnah in sicer 300 milion. kg. samo za časopise. Razne vlade potrebujeja za svojo upravo na leto 100 milijonov, za pisma in dopisnice uporabi se pak 90 mil. kg. papirja. Po vseh papirnicah služi svoj kruh 192 tisoč delavcev, t. j. moških, ženskih in otrok.

* (Bogat in reven kmet.) Bogat in reven kmet se pogovarjata o svojem gospodarstvu. Bogatin si je bil svojo hišo in vse lepo vredil ter se pohvalil nasproti revnemu sosedu, kako je vse pripravno in ničesar ne manjka. Na nekaj si pač pozabil, opozori ga mirno sosed. Začuden popraša bogatin: Kaj neki? „Zadelal nisi luknje, skozi katero te enkrat vun poneso.“

Sejmovi na Dolenskem:

V juliju: 1. v Novem Mestu, Mirni peči in Zagorji (za Savo); 2. v Črnomlju; 4. v Velikem Gabru in Krškem; 5. v Vidmu poleg Krke; 11. v Žužemperku; 12. v Trebnjem; 15. v Vinici; 16. v Metliki; 22. v Hinah; 25. v Veliki Loki; 26. v Leskovcu in Višnjigori; 27. v Toplicah; 29. v Kostanjevici, Leskovcu in Šmartnu pri Litiji; 31. v Dobrnjah.

Žitna cena v Novem Mestu 24. junija 1889.

Domače pšenice mernik 1 gl. 90 kr., Debelace (koruze) 1 gl. 50 kr., Soršice 1 gl. 40 kr., Rži 1 gl. 40 kr., Ječmena 1 gl. 30 kr., Ajde 1 gl. 20 kr., Ovsna 85 kr., Krompirja 95 kr.

Loterijske srečke.

Trst	15. junija	43	39	3	54	31
Gradec	22. "	22	19	63	21	14

Izjava.

Vsem tistim gospodom županom kot volilnim možem in drugim volilnim možem črnomeljskega okr. glavarstva, kateri so se osebno do mene obrnili, da bi sprejel deželnozbornski mandat, naznanjam s tem, da tega mandata kot politični uradnik ne sprejem in se tedaj za častno mi zaupanje prav srčno zahvaljujem.

Črnomelj, 22. junija 1889.

Ferdinand Marquis Gozani,

[100] c. kr. okrajni glavar.

Razglasilo.

Posojilnica v Črnomlju, registrovana za druga z nomejeno zavezo, s tem naznanja, da se bodo hranilne vloge od 1. julija 1889 naprej po 5% obrestovale.

[98-2]

št. 12.

Spričevalo.

Podpisano cerkveno predstojništvo pričuje s tem, da je naredil J. Brunskole, urar na Vršiču p. Semič, meseca oktobra 1887 za tukajšno farno cerkev novo uro, ktera gre od tistega časa, kar je bila postavljena v zvonik, natančno in prav dobro, tako, da se sme omenjeni mojster kot pošten in vester človek za enaka dela toplo priporočati.

Predstojništvo farne cerkve v Adlešičih dne 2. junija 1889.

Ivan Adlešič s. r.
Miha Adlešič s. r.
ključarja.

J. Šašel s. r.
župnik.

(106)

Hiša na prodaj!

Leta 1886. na novo zidana hiša, ki ima dva nadstropja, na šolskem trgu št. 82 poleg farne cerkve stoječa, pripravna za prodajalnice ali drugo obrt, prav dobro ohranjena je iz proste roke na prodaj. — Več se izve ustmeno ali pismeno pri oskrbniku Janez-u Sterle, živinozdravniškemu pom. v Krškem št. 47.

Oskrbništvo v Radelci pošta Bučka (Kranjsko)

išče

treznega, popolnoma zanesljivega, v gospodarstvu in vinarstvu večšega

nadhlapca,

kteri bi bil ob jednom paznik. Plača je 80 gl. in dobra hrana. Neoženjeni prosilci oglasijo naj se osebno pri omenjenim oskrbniku.

[101]

Anton Paučič,

v Ljubljani sv. Petra cesta št. 50

priporoča svojo bogato zalogo

najfinejše moke

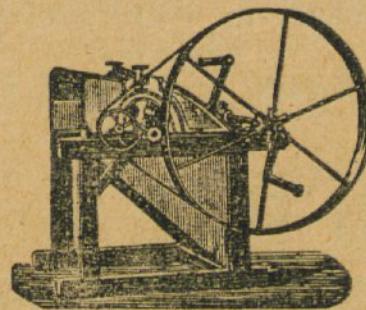
po nizkih cenah. [102-1]

[46-9]

Vsi stroji za kmetijstvo i vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive.
Vinske in sadne stiskalnice,
Grozni mlini in mlini za sadje,

vse najnovejše
sestave v razni
velikosti.

Mlatilnice, snalnice in vitlje ali vlečki, robkalice za koruzo, sejalnice, plugi itd.

Sušilnice za sadje in zelenjavo.

Rezilnice za krmo v veliki izbiri in izvrstni izpeljavi ponuja

po najnižjih tovarniških cenah

Ig. Heller, Dunaj, Praterstrasse 78.

Zapisniki in razjasnila na zahtovanje brezplačno in franko.

Prodajalci dobé ugodne pogoje.

Zmožni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.

Hiša št. 158 v Novem mestu
se takoj proda. [105—1]

Mlin naprodaj ali v najem!

Tik Novega mesta na Krki je naprodaj ali se dá v najem dobro ohranjen mlin s petimi tečajji, kateri ima vedno dovolj vode in tudi dosti opravila. Natančneje pové opravništvo „Del. Novic“. [87—4]

Vodstvo deželne vinarske šole v Grmu pri Novem Mestu
išče [99—2]

dva poštena in pridna hlapca.

Češminovo skorjo,
sladke (šentjanžove) koreninice in razne druge rastline kupuje po najboljši ceni [75—5]

Jože Strzelba v Ljubljani

Tudi prevzema blago iz prijaznosti gospa Marija Rohrmann v Novem mestu.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani založila je knjižico:

Duhovna lekarna

za vse, ki hočejo večno živeti.

Podučna knjižica,

katero je izdal dr. E. M. Müller, škof Liniški. Poslovenil Fr. Zbašnik, župnik. V Ljubljani 1889. — Cena mehko vezani knjižici je 20 kr.

Vsebinska: Predgovor. — Vvod. Kako je umeti naslov te knjižice? Zdravnik in bolnik. Iz česa je duhovna lekarna. — Prvi del. Branila proti dušnim boleznim: Ogibaj se okuženja. Boj se ognja. Čuvaj hišna vrata. Ogibaj se prepiha. Nebeška lestvica. Zdravje bolnikov. Studenec življenja in zdravja. — Drugi del. Zdravila za dušne bolezni: Zdravilo zoper duhovno jeniko ali sušico. Zoper prostovoljne omahovanje. Zoper mraz boječnosti pred ljudmi. Kako je sv. Ignacij Franciška Kasav. rešil posvetnega duha. Zdravilo za mrzlico lakomnosti. Kako je sv. Filip Nerij mladeniča ozdravil omotice častilskomnosti. Zoper popade besnosti. Zoper kostno gnjilobo — nevoščljivosti. Mazilo za oči. Strup in pomoček zoper strup. Za take, ki imajo duhovno vodenico. Za mrtvoudne. Za srčnobolne. Domača zdravila zoper strah pred smrtjo. Univerzalno ali občno zdravilo. — Sklep. Kriščanska vodila za življenje. Obljube našega božjega Odklešenika častilcem njegovega presvetega Sreča. Koreniti izkaz zdravnih nasledkov duhovne lekarnice. Zgledi lepe smrti. [81—5]

„AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo
za zavarovanje proti elementarnim nezgodam in
nesrečnim slučajem
na Dunaji.

Plačani delniški kapital in drugo poroštveno premoženje družbe znaša čez

= dva milijona goldinarjev av. velj. =

Pisarna vodstva nahaja se:

na DUNAJI, I., Wiplingerstrasse 43.

Zastopništva so:

na Dunaji, v Budapešti, Pragi, Lvovu, Gradci, Insbrucku.

„AZIENDA“ zavaruje

proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se trebalo pozneje doplačevati. Premije se odmerjujejo kolikor moreče ceno in plača za premije kreditira se, ako se želi. Škode se kulantno likvidirajo in točno izplačujejo.

Zastopniki za one kraje, kjer društvo še ni zastopano, vsprejema in pojasniti o zavarovanju daje

glavni zastop v Ljubljani g. J. PROSENC-a Šelenburgove
ulice št. 3.

[84—4]

Mico Domenico,
kamnosek v Žlebiču pri Ribnici,
izdeluje po najnovejšej iznajdbi
mlinske kamne,
in sicer tako, da le dobre kose
vkupaj deva in tako skita, da se
še dobro ne pozna, je-li iz celega
kamna ali iz kosov. — Da dobro
meljejo ti kamni garantira in v
treh tednih zamenja. Cena je
2 gid. dunajskega palca (cola).

Učencem
črnomlji.

14 let star se sprejme takoj v prodajalnici gosp. Janko Puhek-a v [104—1]

Prodaja se iz proste roke pri Cirkniku fare Št. Rupert,
mlin z kovačnico

in kovaškim orodjem, zraven 1 oral 16 kvad. klatter zemlje in vinograd, vse v dobrem stanu in na primer-nem kraju za 1500 goldinarjev.

Jernej Gorjup, lastnik.
Pošta Št. Janž.

[103—1]